

Z činnosti OUČR

PROHLÁŠENÍ Ovocnářské unie ČR

S ohledem na špatnou situaci v odbytu jablek na průmyslové zpracování vydala na konci srpna OUČR následující prohlášení:

Vážení ovocnáři,

kritická situace v odbytu ovoce na zpracování, zejména višňi a červeného rybízu, bude mít zřejmě své pokračování i u jablek na zpracování. První cenové nabídky v rozmezí 0,50 až 0,80 Kč/kg jsou nejen nepřijatelné, ale přímo degradují práci všech ovocnářů. Situace je způsobena velkým poklesem poptávky po výrobcích z ovoce, zejména ovocných nápojů. Ovocnáři však nemohou výhradně doplácet na vzniklou situaci. Víme, že velká řada z Vás je ve složité situaci, zejména v těch případech, kdy došlo k poškození úrody krupobitím a „úklid“ jablek ze sadu je téměř nutností. Přesto doporučujeme pěstitelům, aby neprodávali jablka na zpracování pod minimální cenu nákladů na sběr, manipulaci a nakládku jablek, která se dle výnosu a podniků pohybuje nejčastěji od 1,40 do 1,60 Kč/kg bez DPH u pěstitele.

Zpráva o stavu, činnosti a programu regionálních unií:

VÝZKUMNÝ A ŠLECHTITELSKÝ ÚSTAV OVOCNÁŘSKÝ

Projekt na výstavbu nového výzkumného centra, jak bylo presentováno v předchozím čísle Zpravodaje, sice postoupil do druhého kola výběru žádostí, zde byl ovšem vyřazen. VŠÚO Holovousy projekt následně přepracoval a předkládá jej ke schválení do dalšího běhu.

OVOCNÁŘSKÁ UNIE MORAVY A SLEZSKA

OUMS organizovala dění na podzimním běhu Flóry Olomouc. Součástí expozice byl i poradenský stánek OUMS. Začátkem září se uskutečnil několikadenní zájezd do Polska.

VÝCHODOČESKÁ OVOCNÁŘSKÁ UNIE

Plánovaný odborný zájezd do Polska se neuskutečnil. Zájemci z řad VčOU se zúčastnili obdobného zájezdu OUMS. Několik subjektů se podílelo na ovocnářské expozici podzimní Flóry Olomouc.

STŘEDOČESKÁ UNIE-OVOCNÁŘSKÉ A ŠKOLKAŘSKÉ DRUŽSTVO

Připravili nové logo a nové webové stránky. Presentovali se společně se střední zahradnickou školou Mělník na výstavě Zemědělec v Lysé nad Labem.

UNIE OVOCNÁŘŮ JIŽNÍCH A ZÁPADNÍCH ČECH

Na akci Země Živitelka zajišťovali reprezentaci OUČR a UOJZČ. Rovněž také v rámci Země Živitelky organizovali „Diskusní fórum ovoce 2009“.

UNIE OVOCNÁŘŮ SEVEROČESKÉHO REGIONU

Presentovali OUSR a OUČR na tradiční výstavě Zahrada Čech. Návštěvnost dosáhla téměř 100 000 návštěvníků.

Zpráva o stavu, činnosti a programu odborných svazů

SWAZ PRO INTEGROVANÉ SYSTÉMY PĚSTOVÁNÍ OVOCE

Ing. Klemšová pokračuje v kontrolách u členů SISPO. Byla aktualizována výměra sadů obhospodařovaných členy SISPO. Počet zadržených známek se zatím snížil jen minimálně, stále překračuje 80 známek. Po odstranění nedostatků budou známky uděleny.

ŠKOLKAŘSKÝ SVAZ

Dne 8. 9. 2009 připravili seminář k pěstování hrušní v Litoměřicích. Navzdory tomu, že se jednalo o velmi dobře připravený seminář, účast byla velmi malá. Předchozího dne, 7. září., se v Litoměřicích sešlo předsednictvo ŠS. Na webových stránkách OUČR (ŠS) je zveřejňována nabídka volných školkařských výpěstků. Na podzimní Flóře připravili školkařskou expozici s poradenským stánkem.

Odhad sklizně

Srovnání odhadu sklizně jádrovin k 1.9. 2009 se sklizní roku 2008 a 5-leté srovnání

oblast ovoce		ČR celkem
Jabloně	meziroční srovnání %	- 12 %
	5-leté srovnání (2004-2008) %	- 6 %
	odhad sklizně k 1.9. 2009 - tuny	137546
Hrušně	meziroční srovnání %	+ 86 %
	5-leté srovnání (2004-2008) %	+ 99 %
	odhad sklizně k 1.9. 2009- tuny	4922

Odhad sklizně ovoce z plodných intenzivních sadů v tunách

oblast ovoce		Střední Čechy	Jižní a Západní Čechy	Severní Čechy	Východní Čechy	Jižní Morava	Severní Morava	ČR celkem
Jabloně	roční sklizeň ovoce 2007	20 309	10 134	17 739	21 970	19 963	22 970	113 086
	roční sklizeň ovoce 2008	28 405	10 584	24 281	36 328	36 647	20 452	156 697
	odhad sklizně k 15.6. 2009	29 559	8 699	22 396	29 966	27 499	22 734	140 853
	odhad sklizně k 1.9. 2009	30 152	9 117	21 619	30 480	26 600	19 579	137 546
Hrušně	roční sklizeň ovoce 2007	816	115	1 095	555	228	108	2 917
	roční sklizeň ovoce 2008	657	96	777	358	414	348	2 649
	odhad sklizně k 15.6. 2009	1 109	153	1 310	651	846	728	4 797
	odhad sklizně k 1.9. 2009	1 104	114	1 546	682	833	644	4 922

Odhad sklizně hrušek k 1.9.2009 podle jednotlivých odrůd

Odrůdy hrušek	roční sklizeň 2007	roční sklizeň 2008	odhad sklizně k 15.6. 2009	odhad sklizně k 1.9. 2009
Clappova + Clappova červená	254	230	423	331
Boscova lahvice	249	279	512	534
Konference	739	753	1 225	1 302
Lucasova	705	524	1 110	1 056
Bohemica	230	210	283	357
Pařížanka	27	8	34	45
Williamsova + Williamsova červená	197	170	253	286
Dicolor	131	183	387	348
Erika	109	89	154	208
Ostatní odrůdy	276	203	416	455
Hrušky celkem	2 917	2 649	4 797	4 922

Odhad sklizně jablek k 1.9. 2009 podle jednotlivých odrůd

Sklizně ovoce z plodných intenzivních sadů v tunách

Odrůdy jablek	roční sklizeň ovoce 2007	roční sklizeň ovoce 2008	odhad sklizně k 15.6. 2009	odhad sklizně k 1.9. 2009
Letní odrůdy	1 066	1 468	1 516	1 247
James Grieve a mutace	2 250	3 042	2 340	2 239
Ostatní podzimní odrůdy	1 798	2 037	1 737	1 461
Podzimní odrůdy celkem	4 048	5 079	4 077	3 700
Spartan, Mac Intosh	9 619	8 850	7 150	6 675
Šampion	8 192	10 170	9 010	8 366
Rubín a mutace	8 653	9 335	11 044	10 205
Gala	2 940	4 290	5 237	5 175
skupina Golden Delicious	20 271	27 437	28 279	29 355
skupina Red Delicious	968	1 650	1 186	1 103
Jonagold a mutace	9 630	13 157	11 964	11 315
Topaz	1 238	2 781	2 814	2 561
Melrose	2 385	2 970	2 179	2 059
Gloster	4 751	6 400	3 935	3 775
Idared	28 208	44 538	34 024	35 396
Melodie	1 234	1 614	970	773
Rubinola	701	1 568	1 813	1 647
Ostatní zimní odrůdy	9 182	15 390	15 655	14 194
Zimní odrůdy celkem	107 972	150 150	135 260	132 599
Jablka celkem	113 086	156 697	140 853	137 546

(ÚKZÚZ)

Dotace

Státní zemědělský intervenční fond začal vydávat rozhodnutí na výplaty SAPS. Hned první den administrace bylo SZIF vydáno 260 rozhodnutí na částku 600 milionů korun.

Státní zemědělský intervenční fond zahájil proces administrace jednotné platby na plochu (SAPS) ihned po té, co ministr zemědělství ve čtvrtek, 1. října, schválil tzv. redukční koeficient. Platba na 1 hektar zemědělské půdy v režimu SAPS v ČR pro rok 2009 je stanovena na 3 710 Kč/ha. Jedná se o výrazný nárůst oproti předcházejícím rokům. Hned první den administrace bylo SZIF vydáno 260 rozhodnutí na celkovou částku 600 milionů korun.

Výplaty záloh ve výši do 70% celkové přiznané částky začnou již po 16. říjnu 2009 s tím, že doplatek 30% bude proveden v řádném termínu výplat SAPS, tj. po 1. prosinci 2009.

Národní obálka byla pro rok 2009 stanovena na 517 895 tis. eur a referenční výměra půdy pro režim SAPS v ČR je 3,496 mil. ha, z čehož plyne referenční částka na hektar 149,2923 eur/ha. Po uplatnění koeficientu 0,9875 se dostáváme na částku 147,4262 eur/ha, což po přepočtu činí 3 710,22 Kč/ha.

Platba na hektar v Kč v ČR od vstupu země do EU

2009	3 710,00
2008	3 072,70
2007	2 791,50
2006	2 517,80
2005	2 110,70
2004	1 830,40

(Agronavigátor, 12. 10. 2009)

Podpora pojištění zemědělských plodin a hospodářských zvířat bude vyšší

Dalším krokem, který by měl pomoci zemědělcům řešit obtížnou situaci zapříčiněnou ekonomickou krizí, je zvýšení již existující podpory pojištění plodin a hospodářských zvířat prostřednictvím Podpůrného a garančního rolnického a lesnického fondu (PGRLF).

Výše podpory byla stanovena na 50 procent celkových nákladů spojených s pojištěním. **Dosud činila podpora 50 procent u speciálních plodin**, u ostatních plodin 35 a u hospodářských zvířat 20 procent.

„Minimální hranice zaplaceného pojistného byla stanovena na částku jeden tisíc korun. Ostatní podmínky programu poskytování finanční podpory pojištění zůstávají nezměněny,“ uvedl ministr zemědělství Jakub Šebesta.

V roce 2008 bylo celkem na finanční podpoře pojištění vyplaceno podle jeho slov bezmála 333 milionů korun. Při uvedeném navýšení bude podpora činit 500 milionů korun, to znamená navýšení o více než 165 milionů korun. Roční náklady spojené s navýšením podpory pojištění budou hrazeny ze zdrojů PGRLF.

Podporu je možné poskytnout jen malým nebo středním podnikům, tj. podnikům, které zaměstnávají méně než 250 osob a s ročním obratem menším, než je korunový ekvivalent částky 50 mil. eur nebo jejichž bilanční suma roční rozvahy nepřesahuje korunový ekvivalent částky 43 mil. Eur.

Právním základem uvedeného programu je zejména nařízení Komise (ES) č. 1857/2006 ze dne 15. prosince 2006 o použití článků 87 a 88 Smlouvy na státní podporu pro malé a střední podniky působící v produkci zemědělských produktů a o změně nařízení (ES) č. 70/2001. (Úř. Věst. L 358, 16. 12. 2006, s. 3.).

Příjem žádostí o podporu pojištění z PGRLF se zahajuje k 1. 9. příslušného roku. Příslušným rokem se rozumí rok, ve kterém se žádost o finanční podporu pojištění podává a pro který bylo uhrazeno předepsané pojistné (dále jen „Příslušný rok“).

Přijímání žádostí končí **1. 11.** příslušného roku včetně, **tato lhůta je závazná a neměnná.** Po termínu ukončení přijímání žádostí nemůže Žadatel zvyšovat požadavek na objem finančních prostředků.

Podáním žádosti se rozumí datum registrace žádosti příslušným ZA – PÚ MZe (dále „regionální pracoviště“), jejichž seznam je uveden na internetové adrese www.mze.cz ; respektive datum registrace jinými k tomu Fondem určenými subjekty.

Zásady poskytování podpory a výklad naleznete na níže uvedených webových stránkách: www.pgrlf.cz/download/zempoj_zasady.pdf ; www.pgrlf.cz/download/zempoj_vyklad.pdf

(Hugo Roldán, ředitel odboru komunikace Mze, 2. 10. 2009, PGRLF)

Přehled potvrzených žádostí o dotační titul Mze 1 R a) – Restrukturalizace ovocných sadů

V letošním roce se vysázelo se státní podporou dotačního titulu Mze (1. R a), o třetinu méně sadů než v letech 2007 a 2008, kdy plocha nově obnovených ovocných sadů činila 495, respektive 496 ha. Menší zájem o výsadby ze strany pěstitelů lze přičítat špatné situaci na trhu s ovocem v důsledku vedoucí k pozastavení investiční činnosti podniků. Přes 50 % výsadeb zaujímaly jak v roce 2008 tak v roce letošním tradičně jabloně. Oproti předchozímu roku došlo k nárůstu výsadeb višni ze 3 ha v roce 2008 na 37,71 ha v letošním roce. Výsadby drobného ovoce v posledních dvou letech se prakticky blíží nule. Rovněž ustal zájem o obnovu broskvoní.

Výměra sadů vysázených v roce 2009 (ha)

jabloň	hrušeň	třešeň	višeň	slivoň	meruňka	broskvoň	rybíz červený	rybíz černý	maliník	CELKEM
174,41	20,80	11,66	37,71	58,05	35,03	0,00	2,04	0,92	0,00	340,62

(OUČR)

Nedostatky v dotacích odstraněny

Loňská kontrola Nejvyššího kontrolního úřadu zjistila nedostatky při vyplácení zemědělských dotací. Ministerstvo zemědělství a Státní zemědělský intervenční fond (SZIF) nedostatky odstranily, jak vyplývá z materiálu, který v pondělí předloží ministerstvo pro informaci vládě.

Nejvyšší kontrolní úřad zjistil, že fondem vydávaná rozhodnutí o poskytnutí podpory jsou bez způsobu výpočtu výše podpory. Příjemce podpory si tak nemohl ověřit její správnost. Fond zareagoval na nález NKÚ již letos v lednu a upravil svá rozhodnutí tak, aby bylo zřejmé, jak byla podpora počítána.

Dále NKÚ upozornil, že fond pokračoval ve vyřizování žádostí o dotace i v případě, kdy příjemci nedodrželi stanované termíny. Fond příjemce dotací na nedostatky neupozornil, ani je nevyzval k nápravě. Fond přijal opatření, podle nichž žadatelům, kteří nedodrželi lhůtu pro dodání hlášení, zasílá upozornění a výzvu k nápravě.

Ministerstvo podle výsledků kontroly také neprovádělo roční vypořádání kurzových rozdílů vzniklých v rámci společné zemědělské politiky a v souvislosti s organizováním společné organizace trhu.

(Agroweb, 9. 10. 2009)

Školní ovoce

Česká republika se přihlásila spolu se 24 zeměmi EU do projektu „Ovoce do škol“. V rámci projektu se začne začátkem příštího roku dodávat do škol, které o to projeví zájem, ovoce, zelenina a ovocné a zeleninové šťávy. Nárok mají děti od 6 do 10 let, které na produkty nebudou přispívat a dostanou je zdarma. Ovoce, zeleninu nebo šťávy bude financovat ze 73 % EU a z 27 % stát. Celkem je ročně připraveno cca 70 mil. Kč. V současné době je k projektu připravováno vládní nařízení, které by mělo platit od 1. 1. 2010. S ohledem na to, že jde o veřejnou podporu, nárok na dodávky má každá škola, která se do projektu přihlásí bez ohledu na místo nebo počet žáků. Následně bude podle zájmu škol stanoven finanční limit na jednoho žáka (předběžně byl stanoven na 16,- Kč/žák/měsíc docházky). Do projektu se může přihlásit žadatel, který bude mít smlouvu s alespoň dvěma distributory ovoce a zeleniny a zabezpečí, že minimálně jednou měsíčně bude zásobovat každou školu, která se do projektu přihlásí v rámci ČR. Dotaci za dodané produkty bude proplácet žadateli na základě žádosti každý měsíc SZIF na zvláštní účet na základě zaplacených faktur distributorům.

(ML)

Škody v tomto roce dosahují téměř tři čtvrtě miliardy

Počasí letošního léta trápí zemědělce, kteří oznámili České pojišťovně více než **1200 případů s předpokládanou výší plnění přes 720 milionů korun**, přičemž jim už nyní Česká pojišťovna vyplatila větší část pojistného plnění na zálohách. Živly letos zasáhly přes 150 000 hektarů zemědělské půdy.

Na některých místech však za zemědělce celou úrodu sklídilo počasí, jinde zase dodnes pohřešují desítky telat, která při záplavách nezahynula, ale voda je odnesla na jiné pastviny.

„Naši likvidátoři prohlédli tisíce hektarů půdy, přes které se přehnaly bouře doprovázené krupobitím, přívalovými dešti i vichřicí,“ tvrdí ředitel zemědělského pojištění České pojišťovny Jiří Havelka. „Současně bylo třeba zohlednit probíhající sklizeň,“ dodává Havelka s tím, že na některých místech už v podstatě ani nebylo co sklízet.

Nejvíce zasaženými byly okresy Benešov, Kolín, Žatec, Strakonice, Chrudim, Ústí nad Orlicí, Přerov, Olomouc a Znojmo.

Navíc časté srážky letošní sklizeň výrazně prodloužily. Škody jednotlivých klientů jsou obrovské, desítky z nich mají škodu větší než pět milionů korun. Letošní největší škoda způsobená krupobitím u jednoho klienta přesahuje dokonce 20 milionů korun. Postižení jsou i čeští a moravští rybáři, kterým vznikly škody v řádech mnoha milionů korun za vylité rybníky.

Také likvidace těchto škod je velmi náročná, protože specialisté České pojišťovny musejí porovnat počet nasazených ryb s počtem těch, které v rybníce zůstaly.

Na severní Moravě hledalo zase mnoho majitelů skotu zvířata, která velkou vodu přežila, ale proud je odnesl jinam. Na Jesenicku například dopátral jeden z likvidátorů České pojišťovny několik telat poté, co zaslechl jejich naříkání. Pojistné události chovatelům skotu na pastvě způsobují také časté bouřky, při kterých se zvířata snaží semknout k sobě a pak do několika z nich udeří blesk. Potom bohužel nezůstává pouze u jednoho mrtvého kusu.

(Agrobase 3/2009)

Agrární komora

Prohlášení z mimořádného jednání představenstva a dozorčí rady AK ČR

Dne 2. října 2009 se na svém mimořádném jednání sešlo představenstvo a dozorčí rada AK ČR. Členové představenstva a dozorčí rady AK ČR posoudili krizovou situaci a vývoj českého zemědělství, které začínají přerušovat v existenční ohrožení významné části podnikatelských subjektů.

Členové představenstva a dozorčí rady AK ČR konstatují, že dosavadní kroky k řešení této situace ze strany české státní administrativy, zejména Ministerstva zemědělství, jsou naprosto nedostatečné a nezaručují odvrácení havárie zemědělství v ČR.

K odvrácení nastávající situace přijali účastníci jednání následující závěry:

I. Rozpočet kapitoly Mze pro rok 2010

Pro rok 2010 lze očekávat propad produkce zemědělských komodit o minimálně 20 mld. Kč, přitom zemědělci drží nízkou inflaci, sociální smír, nízké ceny potravin a zaměstnanost na venkově.

V současném návrhu rozpočtu schází na dorovnání TOP UP a podpor agropotravinářského komplexu cca 5,5 mld. Kč., což dále výrazně prohloubí ekonomickou ztrátu českých zemědělců. Představenstvo AK ČR proto požaduje dorovnání TOP UP z národních zdrojů do plné výše 30 %, tj. o dalších 5,25 mld Kč a dále dorovnání podpor agropotravinářského komplexu na úroveň roku 2009, tj. o 300 mil. Kč na celkový objem 1,2 mld. Kč.

Představenstvo a dozorčí rada AK ČR ukládá prezidentovi a vedení AK ČR jednat o těchto požadavcích s premiérem a vládou ČR a dalšími volenými zastupiteli na všech úrovních. Představenstvo a dozorčí rada AK ČR ustanovilo krizový štáb, který bude situaci sledovat a analyzovat a v případě neúspěchu jednání navrhne přípravu kroků k obhájení oprávněných požadavků zemědělců.

II. Změna personálního obsazení Ministerstva zemědělství ČR

Představenstvo a dozorčí rada AK ČR je výrazně nespokojeno s činností MZe a očekává personální změny zajišťující nápravu současného stavu.

III. Řešení krizové situace v sektoru

Představenstvo a dozorčí rada AK ČR jednoznačně požaduje po ministrovi zemědělství a vedení MZe při jednání Rady ministrů dne 5. října 2009 prosadit minimální cenu mléka na úrovni EU v minimální výši 30 eurocentů.

Dále požaduje nedopustit prohlubování rozdílů podpor v komoditě mléko mezi jednotlivými členskými zeměmi.

Představenstvo a dozorčí rada AK ČR důrazně upozorňují na skutečnost, že vedle krize v komoditě mléko se dostaly a dostávají do obdobné situace další významné tržní komodity, jako je obilí, brambory, ovoce a zelenina, olejniny, vinná réva, znovu chov prasat a další živočišné komodity.

(AKČR)

Situace na světovém trhu ovoce

JABLKA

Podle prognózy ministerstva zemědělství USA (USDA) se v roce 2008/2009 zvýší světová produkce jablek oproti předchozímu roku o plných 10 procent – na 57 mil. tun. Z toho plná polovina má připadnout na Čínu (28,5 mil. tun, meziroční růst o 14,9 %), zatímco v EU-27 očekávají úrodu ve výši 11,615 mil. tun (+ 19,5 %) a v USA – 4508 tisíc tun (+ 9,9 %). Z dalších velkých producentů lze uvést Indii – 1930 tis. tun (pokles o 3,5 %), Rusko – 1,8 mil. tun (stagnace na úrovni 2007/2008), Chile – 1,4 mil. tun (+ 3,7 %) a Turecko – 1,3 mil. tun (meziroční pokles o 47,1 %).

USDA očekává, že světový export jablek dosáhne v roce 2008/2009 zhruba 5,2 mil. tun (v roce 2007/2008 – 4,4 mil. tun). Přitom podíl Číny na celkovém vývozu činí necelých 29 procent (1,5 mil. tun), EU – 27 pak 16,3 procent a USA – 14,3 %. V roce 2007/2008 dosáhly vývozní dodávky jablek z Číny 1,1 mil. tun (v roce 2006/2007 – 1 mil. tun), přičemž cca 41 % z tohoto objemu bylo exportováno do zemí Asie, 22 % do Ruska a 8 % na Střední východ.

Druhým největším vývozcem jablek po Číně je EU-27. Ta by podle odhadu USDA měla v roce 2008/2009 zvýšit své dodávky na mezinárodní trh proti předchozímu období o 15 % - na 850 tisíc tun, hlavně díky vysoké poptávce ze strany Ruska a zemí Středního východu, což jsou dva největší odběratelé jablek z unie. Vývoz jablek z USA, které jsou světovou exportní trojkou, v roce 2007/2008 činil 674 tisíc tun (v roce 2005/2006 – 653 tisíc tun), z toho polovina putovala do ostatních zemí Severní Ameriky (hlavně do Mexika) a 25 procent do zemí Asie. V roce 2008/2009 se má export jablek z USA zvýšit o deset procent – na 745 tisíc tun. Ve sledovaném roce mají přitom dodávky jablek ze severní polokoule do zemí jižní hemisféry stoupnout přibližně o 20 %, zatímco opačným směrem o 12%.

Světový dovoz jablek se má podle prognózy USDA v roce 2008/2009 zvýšit o sedm procent – na 4 964 tisíc tun. Přitom jasnou dovozní jedničkou zůstává i nadále Rusko (v roce 2008/2009 – 1,2 mil. tun, meziroční růst o 27,7 %), za ním následuje EU-27 (dovoz 780 tisíc tun, meziroční pokles o

10,4 %). Mezi největší importéry jablek se dále řadí Chile (300 tis. tun), Mexiko (200 tis. tun), Kanada (175 tis. tun) a USA (160 tis. tun).

Celosvětová spotřeba jablek má v roce 2008/2009 stoupnout proti předchozímu období o téměř 19 procent – na 44,6 mil. tun. Z toho téměř polovina má připadnout na Čínu (22 mil. tun), za níž následují EU-27 (8743 tis. tun), USA (2357 tis. tun), Indie (2006 tis. tun), Rusko (1692 tis. tun) a Turecko (1190 tis. tun). Světová spotřeba jablek v přepracovaném stavu by měla naopak výrazně klesnout – na 12,169 mil. tun (snížení o 17,2 %). Z tohoto objemu má na Čínu připadnout 5 mil. tun, na EU-27 pak 2,8 mil. tun, na USA – 1567 tis. tun, na Rusko – 1,3 mil. tun a na Chile 400 tisíc tun.

HRUŠKY

Světová produkce hrušek má podle odhadů USDA v roce 2008/2009 mírně poklesnout – o 1,3 % na 18,5 mil. tun. Také zde je zřejmá jasná dominance Číny (13 mil. tun, meziroční růst o 100 tisíc tun, za níž se značným odstupem následuje EU-27 (2233 tis. tun, pokles o 12,5 %), USA (742 tis. tun), Argentina (720 tis. tun), Japonsko (375 tis. tun), JAR (366 tis. tun), Turecko (360 tis. tun) a Chile (280 tis. tun).

Největšími vývozci hrušek do zahraničí jsou Čína a Argentina (oba v roce 2008/2009 shodně po 450 tis. tunách), dále EU-27 (233 tis. tun), JAR (169 tis. tun), USA (155 tis. tun) a Chile (136 tis. tun). Nejvíce hrušek má být v roce 2008/2009 dovezeno do EU-27 a do Ruska-shodně po 360 tis. tun a do USA (92 tis. tun).

Světová spotřeba hrušek má podle USDA v roce 2008/2009 klesnout o 1,7 % na 16,3 tis. tun a také v tomto případě ve spotřebě hraje prim Čína (11,5 tis. tun, zhruba na úrovni 2007/2008), za níž následuje EU-27 (2182 tis. tun, pokles spotřeby o 9 %), Rusko (426 tis. tun), USA (409 tis. tun), Japonsko (371 tis. tun) a Turecko (345 tis. tun). Světová spotřeba hrušek v přepracovaném stavu se má ve sledované době mírně zvýšit – o 2,4 % na 2035 tis. tun, z toho více než polovina připadne na Čínu (1030 tis. tun) za níž následují USA (270 tis. tun), Argentina (180 tis. tun) a EU-27 (179 tis. tun).

(Agrospoj č.38/2009)

Problémy s odbytem jablek

Nízké ceny průmyslových jablek v Polsku negativně ovlivňují také cenu konzumních jablek a to i při předpokladu nižší sklizně než tomu bylo v roce 2008. Například ceny odrůdy Šampion jsou na trzích v Polsku nyní nabízeny za ceny od 3,70 do 10,- Kč/kg. Situace není špatná jen v Polsku, ale nízké ceny jablek jsou i ve Francii nebo Holandsku, kde nyní nepokrývají ani náklady na produkci. Důvodem nízkých cen jsou vysoké zásoby jablek ještě ze sklizně 2008. Pěstitelé z tohoto stavu obviňují maloobchodní řetězce. Francouzští producenti vidí příčinu slabých současných prodejů a nízkých cen také z důvodů konkurence dovozu jablek z jižní polokoule. Vývozci z Jižní Afriky nebo Argentiny považují letošní sezónu za tu méně úspěšnou.

(portalspozywczy - ML)

Zpracovatelský průmysl ničí pěstitele

Hlavní statistický úřad počítal, že v této sezóně z důvodu nízkých výkupních cen zůstalo na stromech asi 25 tis tun višní. Situace na trhu s jahodami a jablky není lepší. Ovocnáři tvrdí, že zpracovatelé využívají situace, kdy na polském trhu nejsou skupiny producentů a polské ovocnářství je rozdrobené.

Ztráty producentů měkkého ovoce se musí odrazit na trhu. **Ovocnáři likvidují sady višní**, zaořádávají jahody a nevysazují nové plantáže.

Zpracovatelé oponují, že nízké ceny nejsou jejich záměrem k likvidaci ovocnářů, ale že vycházejí ze situace na trhu.

(rolna.tvp -VK)

Hlavní statistický úřad: Sklizeň ovoce v roce 2009

Polský statistický úřad nově upravil předpoklad sklizně ovoce. Oproti roku 2008 by měla být o 6% nižší, tedy 3,1 mil tun ovoce. Ve srovnání s lety 2001-2005 je to o 12% více. **Nižší bude sklizeň jablek** 2,63 mil tun a višně 188 tis tun (pokles o 7%). Úřad zdůrazňuje, že sklizeň višně mohla být rekordní, kdyby část úrody nezůstala na stromech. O 26% vyšší sklizeň byla u třešní (52 tis tun), 10% vyšší bude sklizeň hrušek a o 4% švestek.

(BGŽ Agro Tydzien - VK)

Svět bude potřebovat o 70 % více potravin

http://www.agroweb.cz/files/image/Zpravodajstvi/obchod_750x599.JPG Do roku 2050 bude na světě o 2,3 miliardy lidí více než nyní. Vzhledem k nárůstu populace a vyšším příjmům bude muset svět vyprodukovat o sedmdesát procent více potravin proti současnému stavu. Odhaduje to Organizace OSN pro výživu a zemědělství (FAO).

Do roku 2050 stoupne ve světě také poptávka po obilovinách využívaných k produkci potravin i krmiv, která dosáhne podle odhadů FAO tří miliard tun. To představuje proti současné produkci 2,1 miliardy tun nárůst o téměř padesát procent.

FAO dále předpokládá, že produkce masa by se měla zvýšit o více než 200 milionů tun na 470 milionů tun ročně.

Více potravin si svět v budoucnosti zajistí zvyšováním výnosů plodin, domnívá se FAO. Není důvod, proč by měly výnosy stagnovat a potenciál ke zvyšování ještě existuje. Zvýšením výnosů by mělo být zajištěno podle FAO zhruba devadesát procent přírůstu produkce.

Podle FAO bude i dostatek orné půdy pro produkci potravin. Její rozloha se v rozvojovém světě, zejména v subsaharské Africe a Latinské Americe, zvýší o sto dvacet milionů hektarů. Ve vyspělém světě se však rozloha potřebné půdy naopak sníží o padesát milionů hektarů, pokud se nezvýší poptávka po biopalivech.

(Agroweb, 23.9.2009)

Bio

Český trh s biopotraviny roste

Spotřeba biopotravin v České republice v roce 2008 dosáhla 1,8 miliardy korun, což je nárůst o 510 milionů korun, a tedy 40 procent oproti roku 2007. Od roku 2005 se obrat s biopotraviny v České republice zvýšil více než 3,5krát. Průměrná spotřeba na osobu v roce 2008 činila 176 korun (+39 % oproti roku 2007) a biopotraviny se na celkové spotřebě potravin a nápojů podílely 0,75 % (+36 % oproti roku 2007).

Podíl biopotravin z dovozu na celkové spotřebě v roce 2008 zastavil v minulosti stoupající tendenci a klesl o 5 % na 57 %. Podíl v České republice vyrobených biopotravin tak dosáhl 43 %. Je to obrat dobrým směrem. Ukazuje se, že jak spotřebitelé, tak maloobchodníci začínají dávat přednost českým a regionálním biopotravinám. V letech 2006 a 2007 dosáhl meziroční nárůst objemu dovozu biopotravin 55 %, respektive 88 %, zatímco v roce 2008 vzrostl „jen“ o 28 %. Naproti tomu nárůst v České republice vyrobených biopotravin v letech 2006 a 2007 stoupl meziročně o 42 %, respektive 47 %, ale vloni již vyletěl o 58 %.

Pohled na jednotlivé marketingové kanály pro biopotraviny v roce 2008 dává jednoznačný obrázek: výrazně roste podíl nadnárodních maloobchodních řetězců na úkor všech ostatních prodejních míst s výjimkou gastronomie.

Nejvíce biopotravin, přesně za 1332 mil. Kč (+ 461 mil. Kč oproti roku 2007), nakoupili vloni čeští spotřebitelé v supermarketech, hypermarketech a drogistických řetězcích. Maloobchodní řetězce

tedy měly vloni podíl na trhu 74 %, o 6,5 % více než v roce 2007.

V prodejnách zdravé výživy a biopotravin utratili Češi vloni 324 mil. Kč (+ 34 mil. Kč oproti roku 2007). „Speciálky“ měly tedy vloni druhý největší podíl na trhu, a to 18 %, o 4,5 % méně než v roce 2007. Obrat v prodejnách zdravé výživy a bioprodejnách vloni vzrostl jen o 11 % a výrazně zaostal za růstem celého trhu.

Třetím největším prodejním místem jsou lékárny. Vloni se v nich prodalo biopotravin za 72 mil. Kč (+8 mil. Kč oproti roku 2007), což dává lékárnám podíl 4 % (–1 %) na celkovém obratu. I tento prodejní kanál rostl podstatně pomaleji než celý trh, jen o 12 %.

V nezávislých prodejnách potravin se vloni prodalo biopotravin za 36 milionů Kč (+4 mil. Kč oproti roku 2007), což je podíl 2 % na celkovém trhu (–1 % oproti roku 2007).

Přibližně za 25 mil. Kč se prodá biopotravin přímo na farmách či tržištích, což přímému marketingu ekologických zemědělců dává podíl na celkovém trhu ve výši 1,4 % (–0,6 % oproti roku 2007).

Výrazně vloni vzrostl obrat s biopotravinami v gastronomických provozovnách, a to o celých 66 %, z 6,5 mil. Kč v roce 2007 na téměř 11 mil. Kč. Podíl tohoto prodejního místa tak vloni dosáhl 0,6 %.

Výrobců biopotravin přibývá

V roce 2008 se zvýšil počet registrovaných výrobců biopotravin z loňských 253 na 429, což znamená nárůst o 176 výrobců (69,6 %).

Podle sídla je nejvíce výrobců biopotravin registrováno v kraji Jihomoravském (101), v Praze (49) a Středočeském kraji (47). Naopak nejméně jsou výrobci zastoupeni v kraji Karlovarském (10) a Libereckém (16).

Fakt, že se v loňském roce výrazně navýšil počet českých výrobců biopotravin, je jistě velmi pozitivní. Do výroby biopotravin se pouští nejen „biospecialisté“, ale také velké potravinářské firmy. Velmi razantně se rozvíjí segment biopečiva (United Bakeries, Penam), přibývá výrobců mléčných a masných biovýrobků a potěšitelný je jistě vstup na biotrž dnes již nikoli české potravinářské firmy Hamé.

V žádném případě ovšem nebude platit, že jakákoli varianta stávajícího konvenčního výrobku v biokvalitě má zaručený úspěch, i kdyby jej na trh uváděla sebeznámější značka. Zákazníci nechtějí biovariace, chtějí opravdové, originální biopotraviny, zosobňující v sobě hodnoty zdraví, čisté přírody, férovosti a udržitelnosti.

V uplynulém roce se na českém trhu objevila řada novinek, zejména z kategorií pečivo, maso a výrobky z masa a mléko a výrobky z mléka. Jejich přehled je uveden v tabulce níže. Noví výrobci, registrovaní již v roce 2007, vloni konečně na trh vrhli své biopotraviny. Dočkali jsme se tedy několika výrobků v kategorii uzenin, mléčných výrobků, zejména sýrů, trvanlivého i čerstvého biopečiva.

Faremní zpracování a výroba

Podle informací ministerstva zemědělství faremní zpracování bioproduktů provádí přibližně 100 ekologických farem, což jsou necelá čtyři procenta z aktuálního počtu ekologických zemědělců. Jedná se především o tyto druhy zpracování a výroby:

Porážka, bourání a balení masa (13), balení čajů, bylin a koření (11), zpracování a balení ovoce a zeleniny a brambor (12), výroba mlékárenských výrobků a sýrů (19), zpracování ovoce, výroba ovocných šťáv (7), třídění a balení vajec (2), zpracování hroznů a výroba vína (31), zpracování, balení medu a včelařských produktů (3) a výroba pekárenských a cukrářských výrobků (1).

Export biopotravin

V roce 2008 vyvezli čeští výrobci biopotraviny do zahraničí přibližně za 145 mil Kč, což je nárůst oproti roku 2007 o 45 %. Zdaleka největší částí se na tomto obratu podílí firma Sluneční brána, výrobce čajů a koření, dále obchodní společnost PRO-BIO, Racio, LL, spol. s r. o. a Olma. Vývoz směřuje především na Slovensko a do dalších východoevropských zemí.

Export bioproduktů

Od vstupu České republiky do EU se neevviduje vývoz ani dovoz ze zemí Evropské unie. Proto je poměrně těžké odhadnout, jaký objem českých bioproduktů je exportován.

Z bioproduktů se vyvážejí nejvíce obilí a zástavový skot, z některých příhraničních oblastí i biomléko. Odborníci odhadují, že přibližně 30 až 50 % potravinářského obilí a 25 % krmného obilí se vyvážejí do zahraničí. Při produkci 30 500 tun obilí v roce 2008 a 30% vývozu přibližně za 7000 Kč/t by celkový vývoz bioobilí dosáhl vloni okolo 71 milionů Kč.

Na vývoz jde odhadem až 3000 kusů skotu, což při ceně 15 000 Kč za kus dělá asi 45 milionů korun.

Celkem čeští biofarmáři za export bioproduktů utrží mezi 130 až 150 miliony korun.

Import biopotravin

Růst podílu biopotravin z dovozu na celkovém objemu prodeje biopotravin se vloni zastavil a meziročně poklesl o 5 %, z 62 % na 57 %. Do České republiky se vloni dovezlo biopotravin za 1,026 mld. Kč, což je o 28 % více než v roce 2007. Za stejné období se v ČR prodalo biopotravin za 0,774 mld. Kč, což ale bylo o 58 % více než v roce 2007.

Nejrychleji rostoucí kategorií biopotravin bylo vloni pečivo

Kategorie Zpracované biopotraviny sice vloni snížila svůj podíl o 3,5 %, nicméně zůstává s podílem 44 % nadále největší produktovou kategorií v oblasti biopotravin na českém trhu. Kategorie Mléko a mléčné výrobky obsadila druhou příčku s podílem 22,5 %, o 1,5 % více než v roce 2007. Kategorie Nápoje drží třetí příčku s podílem 11 % (+0,5 %), Obilniny, luštěniny a ořechy společně s Ovoce a zeleninou čtvrtou (6 %), Maso a masné výrobky pátou s podílem 5,5 %, Pečivo zaujímá se 4 % šesté místo a nejmenší kategorií zůstává kategorie Byliny a koření s 1% podílem.

Nejrychleji rostoucí kategorií v roce 2008 byla kategorie Pečivo, jejíž finanční objem vzrostl oproti roku 2007 o 324 %. Zároveň tato kategorie vloni nejvíce zvýšila svůj podíl na celkové spotřebě, z 1,5 % v roce 2007 na 4 %. **Také kategorie Ovoce a zelenina vloni výrazně zvýšila svůj finanční objem, z 69 na 111 milionů korun, tedy o 61 %.**

Kategorie s největším zastoupením biopotravin českého původu je Pečivo (96 %), další kategorií s nejvyšším zastoupením domácích bioproduktů je kategorie Maso a masné výrobky (87 %), Mléko a mléčné výrobky a Zpracované biopotraviny mají shodně 57 %. Ostatní kategorie již mají méně než poloviční zastoupení domácích surovin.

Spotřebitelé biopotravin

Již druhý rok bylo v rámci projektu Shopping Monitor 2009 společnosti INCOMA GfK zařazeno dotazování týkající se spotřeby biopotravin. Přinášíme jeho shrnutí spolu s porovnáním let 2008 a 2009. Samotný projekt Shopping Monitor poskytuje informace o názorech spotřebitelů. Jeho cílem je sledování vybraných charakteristik nákupního chování české populace, se zvláštním zaměřením na zjištění současných nákupních zvyklostí, spokojenosti obyvatelstva s nákupními podmínkami, spotřebitelských preferencí při výběru nákupního místa a míry důležitosti faktorů ovlivňujících rozhodnutí o výběru nákupního místa.

Z výsledků ročenky Shopping Monitor 2009 vyplývá, že biopotraviny zná přes 87 % domácností (údaj je téměř identický s rokem předešlým). Nakupuje je 30 % domácností, přičemž pravidelně je nakupuje necelých 5 % respondentů.

Pokud chcete oslovit ty zákazníky, kteří biopotraviny nakupují nadprůměrně, pak to jsou vysokoškoláci či středoškoláci s maturitou, respondenti mezi 30 a 39 lety a dále domácnosti s alespoň jedním dítětem mladším 14 let. Mají měsíční čistý příjem na domácnost vyšší než 25 tis. Kč a bydlí v Praze, nebo naopak v malé obci s 1 – 4,99 tis. obyvateli. Oproti celému vzorku nakupují biopotraviny více zákazníci s hlavním nákupním místem hypermarket.

V porovnání s loňským rokem se profil těchto domácností více přiblížil celému vzorku českých domácností.

(Agroweb, 2.10.2009)

Kontroly podmíněnosti – cross compliance

Kontroly pokračují i v příštím roce

Na jaře letošního roku u nás byly spuštěny v zemědělských podnicích kontroly podmíněnosti tzv. cross compliance. O tom, jak dosud probíhal a jaké další kontroly naše zemědělce čekají v příštím roce hovořil koncem léta na semináři Víze zemědělství 2010 pořádaném společností AgroConsult Bohemia vrchní ředitel environmentální sekce ministerstva zemědělství Martin Mistr.

Od letošního dubna do konce srpna se u nás podle údajů MZe uskutečnilo celkem 613 kontrol podmíněnosti z toho 570 kontrol bylo plánovaných a zbytek byly kontroly náhodné. Z celkového počtu kontrol jich proběhlo 576 bez nálezu porušení kontrolovaných předpisů a u 25 kontrol bylo nalezeno zanedbatelné porušení, tedy porušení odstranitelné, u kterého kontrolor uložil pouze nápravná opatření. Celkem tak asi 98 procentům kontrolovaných subjektů nebudou kráceny na základě kontroly cross compliance v příštím roce přímé platby.

Vrchní ředitel nicméně konstatoval, že u devíti podniků bylo zaregistrováno malé porušení a u tří podniků střední porušení. Těmto podnikům tak přímé platby částečně kráceny budou. Negativní výjimkou byl letos jeden podnik, který kontrolu zcela odmítl, kontrolory do provozu nepustil a nereagoval ani na následnou korespondenci, takže tato farma přijde napřesrok veškeré přímé platby. V letošním roce byly kontrolovány v rámci kontrol podmíněnosti pouze pravidla, která EU k 1.lednu letošního roku vyžaduje, tedy prvních osm nařízení a směrnic Rady a dodržování Správné zemědělské praxe. Nejvíce problémů bylo podle Mistra zaznamenáno v identifikaci a označování zvířat. Druhým nejčastějším prohřeškem byla nedostatečná ochrana podzemních vod před nebezpečnými látkami, zejména šlo o špatné uskladňování ropných látek.

Kontroly probíhají a budou probíhat podle ředitele v minimálním možném čase, tedy v průběhu jednoho až dvou dní a farmář o nich bude předem informován. V daném roce také nebudou na farmě, kde dojde ke kontrole cross compliance, probíhat další preventivní kontroly vyplývající z české legislativy a ani kontroly dalších dozorových orgánů.

Nedílnou podmínkou poskytování přímých podpor je také povinnost dodržovat minimální požadavky podmínek Správné zemědělské praxe neboli Dobrého zemědělského a environmentálního stavu (známé pod anglickou zkratkou GAEC – Good agricultural and environmental conditions) . Současné znění GAEC sestává z pěti bodů:

- 1) Nedochozí k rušení krajinných prvků, kterými jsou meze, terasy, skupiny dřevin, stromořadí a travnaté údolnice.
- 2) Kukuřice, brambory, řepa, bob setý, sója nebo slunečnice nejsou pěstovány na půdních blocích, popřípadě jejich dílech s průměrnou sklonitostí převyšující 12 stupňů,
- 3) K zapravování kejdy nebo močůvky do půdy dojde nejdéle do 24 hodin po jejich aplikaci, s výjimkou řádkového přihnojování porostů hadicovými aplikátory, na půdních blocích, popřípadě jejich dílech s evidovaným druhem zemědělské kultury orná půda a s průměrnou sklonitostí převyšující tři stupně, pokud tuto aplikaci nevyklučuje zvláštní právní předpis.
- 4) Nedošlo ke změně zemědělské kultury travní porost na zemědělskou kulturu orná půda.
- 5) Nedošlo k pálení bylinných zbytků na půdních blocích, popřípadě jejich dílech.

Od 1. Ledna 2010 má vstoupit v platnost 10 nových zásad dodržování Správné zemědělské praxe o nichž jste se mohli dočíst v předchozím čísle Zpravodaje.

(Agroweb, 12.10.2009)

Legislativa

Změna nařízení Komise (ES) 1580/2007

Od 1.9.2009 vstoupilo v platnost nařízení Komise (ES) č. 771/2009 ze dne 25.8.2009, kterým se mění některé obchodní normy v odvětví ovoce a zeleniny.

V resortu ovocnářství se jedná konkrétně o změnu normy pro hrušky.

Změna vyhlášky o požadavcích na hnojiva

Vyhláška č. 271/2009 Sb. o požadavcích na hnojiva, kterou se mění vyhláška Ministerstva zemědělství č. 474/2000 Sb., o stanovení požadavků na hnojiva, ve znění pozdějších předpisů. Změny se týkají stanovení hodnot rizikových prvků v hnojivech a přípustné odchylky ve složení hnojiv. Jde o úpravy v souladu s evropskými předpisy. Nový předpis nabyl účinnosti 1.9.2009.

Novela zákona o zemědělství

Novela se týká změn v evidenci půdních bloků, stanovuje evidenci krajinných prvků nebo podmínky kontrol podmíněnosti. Novela má číslo 291/2009 Sb.. Platnost nabývá postupně od 1.10.2009 až do 1.7.2010.

Nařízení Komise 822/2009

27. srpna 2009 bylo přijato nové nařízení Komise č. 822, kterým se mění přílohy II., III. a IV. nařízení Evropského parlamentu a Rady č. 396/2005 – maximální množství reziduí azoxostrobinu, atrazinu, chlormequatu, cyprodinilu, dithiokarbamátů, fludioxinilu, fluoroxypyru, indoxacaru, mandipropamidu, thiramu **v nebo na** určitých produktech (pozn. včetně ovoce a zeleniny).

Klaus vetoval zákon o řetězcích

Zákon o významné tržní síle obchodních řetězců vetoval prezident Václav Klaus. Důvodem byla nevhodná regulace vztahů mezi dodavatelem a odběratelem na maloobchodním trhu a řada legislativních nedostatků. "Zákon neposkytuje ochranu před možným zneužitím ekonomické síly obchodních řetězců. Bez ohledu na platnost jiných zákonů ukládá zákazy, které představují nepřiměřený zásah do smluvní volnosti a zasahuje do již platných právních předpisů. To platí především o jeho vztahu k zákonu o ochraně hospodářské soutěže, k němuž by měl být - podle důvodové zprávy - zvláštním předpisem. Obsah nového zákona a v něm použité metody regulace však vedou opačným směrem," uvedl prezident s tím, že podobný zákon vrátil sněmovně již v červnu 2006. Klaus se také obává, že zákon by mohl zvýšit ceny a zúžit sortiment nabízeného zboží a zvednout nabídku dovážených potravin na našem trhu. Řetězce by se podle něj ve snaze vyhnout se dopadům orientovaly hlavně na velké dodavatele a na dovážené potraviny.

(Agronavigátor, 25.9.2009)

Novela zákona o prodeji státní zemědělské půdy

Novelu zákona 95/1999 Sb. o prodeji státní zemědělské půdy nakonec neschválila ani poslanecká sněmovna poté, co se návrh vrátil s připomínkami ze Senátu ČR. Schválen nebyl ani pozměňovací návrh Senátu ani původní, Sněmovnou již jednou schválená původní verze novely.

(ČTK)

Návrh k prodloužení promlčecí lhůty

Návrh o prodloužení lhůty pro vypořádání majetkových podílů v předlistopadových zemědělských družstvech včera schválili senátoři. Promlčecí lhůta by se měla podle tohoto návrhu prodloužit z deseti na patnáct let. Tento návrh nyní poputuje do sněmovny a vyjádří se k němu i vláda.

Současná norma se týká stovek osob, které by se mohly domáhat svého nároku už jen soudně, připomněl senátor Jiří Liška, který je tvůrcem senátory schváleného návrhu. Vláda loni v podobném návrhu zákona o vypořádání majetkových podílů uvedla, že počet oprávněných osob se pohyboval kolem sto tisíc. Výše jejich nevypořádaných podílů činila zhruba deset miliard korun.

Podobným návrhem je vládní návrh, který je v Poslanecké sněmovně ČR od července loňského roku. Má zajistit finanční vypořádání bývalým podílníkům zemědělských družstev, která zanikla nebo z nich byl vyveden majetek. Cílem bylo zabránit tomu, aby tyto nároky přešly na stát. Sněmovna však zákon ještě neprojednala.

(Agroweb, 9.10.2009)

Odborné články

ANTRAKNÓZA JAHODNÍKU

V českých jahodárnách se stále častěji objevuje choroba, která dokáže pěstitele značně „potrápiti“ a způsobit mu významné ztráty. Jedná se o onemocnění nazývané antraknóza jahodníku. Choroba vyvolávaná houbou *Colletotrichum acutatum* je považována vedle plísně šedé za druhé nejvýznamnější onemocnění jahodníku, neboť může u neošetřovaných porostů za podmínek příznivých pro rozvoj infekce způsobit až 80% ztrátu výnosu.

Choroba se projevuje především hnilobu plodů, na nichž vznikají nejprve drobnější hnědé skvrnky, které se však velmi rychle rozšiřují do velkých kruhovitých skvrn. Ty jsou mírně propadlé, tmavohnědé, mohou splývat do větších celků a během krátké doby (2-3 dny) zachvátit většinu plodu. Na jejich povrchu se vytváří lososově růžová, případně oranžová až až skořicově hnědá vrstvička neprášivých konidií. Za suchých horkých období infikované ovoce vysychá a mumifikuje. Choroba při příznivých podmínkách (vlhko, teplo, citlivá odrůda) šíří v porostu velmi rychle a může infikovat vysoké procento plodů. Rozvoj onemocnění pak může pokračovat i po sklizni během transportu a prodeje, ačkoliv plody byly při sklizni vizuálně zdravé. Kromě plodů je patogen schopen napadat i ostatní rostlinné tkáně jahodníku - květy, řapíky listů, listy, srdíčka rostlin, příp. kořeny. Zde se napadení projevuje jako hnědé léze, na nichž se za vlhka může rovněž objevit vrstva spor. Při infekci kořenového krčku či srdíčka jahodníku následně dochází i k uhynutí celé rostliny.

Primárním zdrojem infekce je latentně napadená sadba, prostřednictvím které se patogen dostává na nová místa výskytu. Zde pak za příznivých podmínek dochází k rychlému rozvoji onemocnění a k jeho rozšíření v celé výsadbě (zvláště u víceletého porostu). Dáletrvajícím vlhké a teplé počasí zejména ve spojení s bouřkami a krupobitím či intenzivními přívalovými srážkami významně podporují vznik a rozvoj infekce.

Houba *Colletotrichum acutatum* má široký okruh hostitelů - kromě jahodníku se může vyskytovat na celé řadě kulturních i planých rostlin (např. na višních, broskvoních, borůvkách, paprikách, sasankách, lilku, celeru, ale také některých druzích borovic, apod.). Antraknóza jahodníku je rozšířena v podstatě celosvětově, rovněž většina zemí Evropské Unie potvrdila výskyt onemocnění na svém území. V České republice byla poprvé antraknóza jahodníku zjištěna v roce 2005, další napadené výsadby jahodníku pak byly nalezeny v následujících letech (Semilsko, Českobudějovicko, jižní Morava, Klatovsko). Vzhledem k tomu, že se tento patogen již rozšířil prakticky do všech členských států Unie, byl s platností od 1. 9. 2008 vyškrtnut ze seznamu úředně regulovaných škodlivých organismů rostlin v EU.

V zahraničí se k ochraně proti antraknóze používá řada fungicidů (např. captan, benomyl, propiconazol, cyprodinil, thiophanate-methyl, aj.). Aplikovaná chemická ošetření však ne vždy poskytují uspokojivé výsledky, zejména pokud se již infekce ve výsadbě epidemicky rozšířila.

Velmi problematická je ochrana u remontantních odrůd, u nichž je jen krátké mezidobí mezi sklizněmi a aplikace některých přípravků není možná z důvodů ochranných lhůt. V současné době jsou považovány za nejúčinnější strobilurinové fungicidy azoxystrobin a pyraclostrobin, případně v tank-mix kombinaci s účinnou látkou boscalid či captan. Vzhledem k relativně krátké době po kterou je znám výskyt antraknózy jahodníku v ČR, chybí dostatek praktických zkušeností s ochranou proti tomuto onemocnění, není zpracována ucelená metodika ochrany a nejsou dosud registrovány žádné přípravky na uvedeného patogena. Ve VŠÚO Holovousy proto v současné době probíhá program, jehož cílem je otestování účinnosti fungicidů momentálně dostupných v ČR a návrh způsobu chemické ochrany proti uvedenému onemocnění, který by byl vhodný pro podmínky naší republiky. Účinnost pesticidů je v rámci tohoto programu ověřována jak v laboratorních tak i skleníkových pokusech, ale z praktického hlediska nejdůležitější výsledky poskytují polní testy.

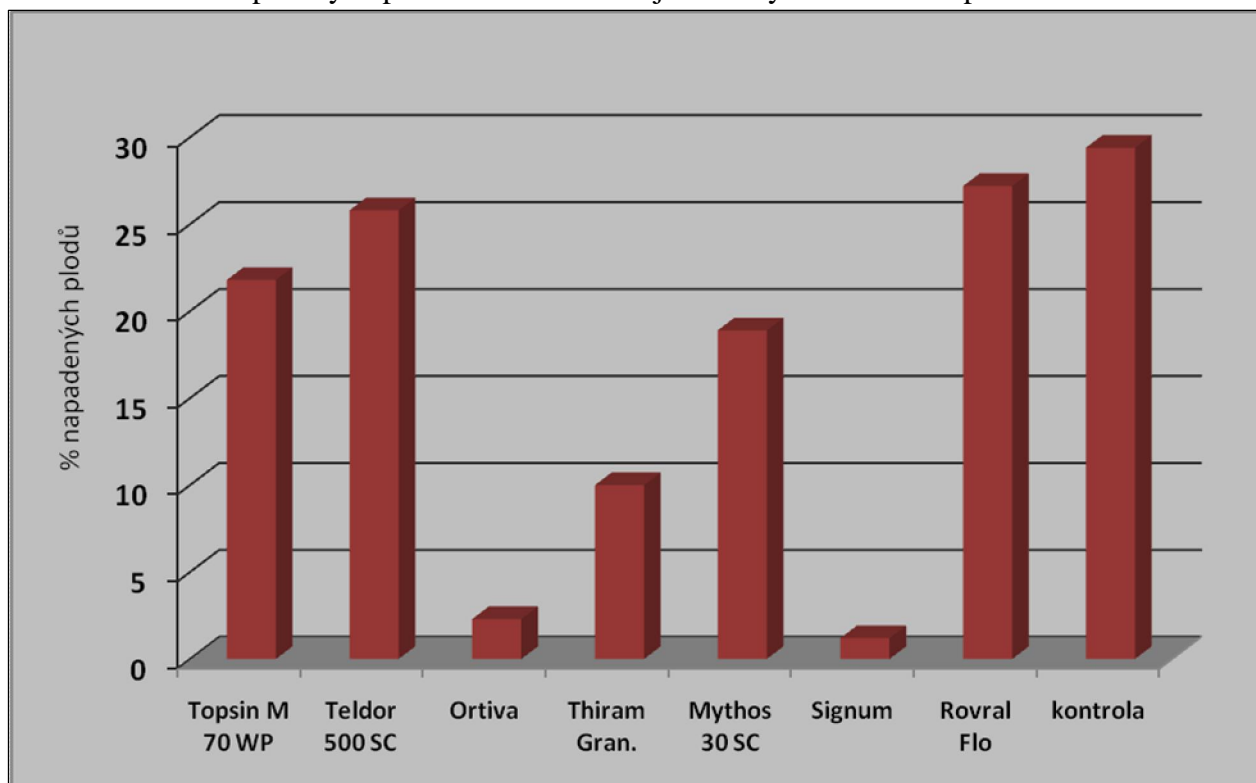
Výsledky srovnávacích testů účinnosti fungicidů získané z polních pokusů v letošním roce (2009) jsou uvedeny v připojeném grafu. Testy byly založeny ve výsadbě jahodníku ve tříletém porostu remontantní odrůdy 'Aromas'. Jednotlivé varianty, hodnocené pesticidy a použité hektarové dávky jsou uvedeny v tabulce. Všechny přípravky byly aplikovány v termínech 24.4., 30.4., 7.5. a 18.5. zádovým postřikovačem. V průběhu sklizně (první pol. června) byl pak počítán počet napadených a zdravých plodů. V těchto pokusech nejlepší účinnosti bylo dosaženo v případě fungicidů Ortiva a Signum. U přípravku Ortiva byl podán návrh na rozšíření jeho registrace do jahodníku v rámci minoritní indikace, uvedené řízení dosud probíhá. Účinnou látkou tohoto pesticidu je strobilurin azoxystrobin. V současné době je povolen v ČR k ošetřování zeleniny (cibule, brokolice, květák, okurka aj.), okrasných rostlin a borovic. Do jahodníku je registrován např. v Německu, a to právě proti antraknóze. Druhý jmenovaný fungicid Signum byl do pokusů zařazený pouze experimentálně, neboť přípravek není dosud v ČR registrován do žádné plodiny a bohužel, minoritní registrace není tedy zatím možná. Rovněž testovaný Thiram Granuflo není v ČR zatím povolený do jahodníku, ale je registrován, a také hojně využíván, v ochraně jabloní. K aplikacím do jahodníku je tento přípravek povolen např. u našich sousedů v Polsku.

Zahraniční autoři zabývající se možnostmi ochrany jahodníku proti antraknóze důrazně doporučují střídání přípravků s odlišným mechanismem působení, případně používání tank-mix kombinací dvou různých typů fungicidů, jako základní prvky antirezistentní strategie. Za nejdůležitější opatření je však považována výsadba zdravého materiálu z množitelských ploch bez výskytu uvedeného onemocnění.

Tab. Aplikované přípravky v pokusných variantách

Varianta	Pesticid	Účinná látka	Použitá dávka
1	Topsin M 70 WP	thiophanate-methyl	0,8 kg/ha
2	Teldor 500 SC	fenhexamid	1,5 l/ha
3	Ortiva	azoxystrobin	1,0 l/ha
4	Thiram Granuflo	thiram	3 kg/ha
5	Mythos 30 SC	pyrimethanil	2,5 l/ha
6	Signum	boscalid + pyraclostrobin	1,5 kg/ha
7	Rovral Flo	iprodione	3 l/ha
8	kontrola	bez ošetření	-

Graf: Procento napadených plodů antraknózou v jednotlivých variantách pokusu

Pozn. Pokusy byly prováděny v rámci řešení výzkumného projektu financovaného Národní agenturou zemědělského výzkumu č. QH 71164.

(Ing. Jana Kloutvorová, VŠÚO Holovousy)

Ruční tester zralosti plodů

Ruční tester zralosti plodů (DA-metr) italské firmy TR Rurroni byl představen na posledním veletrhu Fruit Logistica v Berlíně. DA-metr může být použit pro stanovení optimální doby sklizně u ovoce jako jsou jablka, broskve a mango. Přístroj měří obsah chlorofylu v plodech, který klesá se zralostí plodů. Pro každou odrůdu musí být nejdříve stanoven optimální obsah chlorofylu v optimálním stádiu zralosti dané odrůdy. Na tyto hodnoty se pak porovnávají údaje naměřené DA metrem. Tester je malý a lehký a proto snadno použitelný. Cena se pohybuje okolo 3.000 €, což podle generálního manažera firmy, Enrica Turroniho, není drahé v porovnání s dalšími testovacími zařízeními, jež jsou na trhu.

(Fruit and Veg TECH No.2/2009 – Ch)

Opylování: Čmeláci mohou být včelám užitečnou pomocí

Při pěstování ovoce je dobré opylení stěžejním předpokladem úspěšné sklizně. Otázku opylení můžete ponechat zcela na přírodě nebo můžete angažovat včely či čmeláky. Druhé řešení Vám poskytne maximální záruku, jež veskrze nejlepší možné opylení velmi často vede k vyšší sklizni, snížení objemu ruční práce a přinese výrazně vyšší kvalitu ovoce.

Co se týče opylování v čistě přírodních podmínkách, jedna věc je jasná: přihodit se může cokoliv. Postupně, jak porosty nakvétají je k zajištění správného formování plodu důležitá výměna dostatečně kompatibilního pylu. Tak jako tak, v praxi musí pěstitelé často čelit mnoha komplikacím jako je špatné počasí, nedostatečný překryv doby kvetení stromů, nedostatečný výskyt hmyzu

schopného opylení, atd. Všechny tyto vlivy zhoršují odpovídající výměnu pylu, a proto mohou negativně ovlivnit ekonomiku a kvalitu sklizně.

Výsledek může být lepší, zasáhneme-li do přirozeného procesu opylení nasazením včel nebo čmeláků. Odvětví pěstování ovoce a zejména odvětví skleníkového zahradnictví mají největší zkušenosti v této oblasti. Zatímco v poslední době byla věnována pozornost zejména problematice hynutí včel (což je pro pěstitele velmi neradostná záležitost), zdá se, že čmeláci nejsou k úhynu tak citliví, a proto se zdají být spolehlivějšími.

Výzkum

Přibližně do začátku 90. let 20. století bylo lepší opylení ve sklenících stimulováno postřikem hormony nebo třesením rostlinami, kdy vibrace uvolnily pyl, který se vzduchem přenesl na další květy. Obě metody vyžadovaly ruční práci navíc. Když se ve skleníkovém hospodářství začali používat čmeláci, bylo jasné, že se výsledky opylení značně zvýšily při vynaložení nižších nákladů. A jak se ukázalo, lépe opylený porost poskytl vyšší výnos a menší podíl znetvořených plodů. Oba faktory přispěly k přímo k úrodě. Tato výhoda byla natolik zjevná, že během několika let 90 % evropských zahradnických firem zabývajících se skleníkovým pěstováním přešlo na používání čmeláků.

V případě pěstování ovoce skýtá řízené opylování stejné výhody: větší možnost regulace, lepší kvalitu a vyšší sklizeň. Tyto výhody jsou potvrzeny jak nezávislým výzkumem, tak praktickými pokusy firmy Koppert Biological Systems. V případě polního pěstování jahodníku byly plody o 20 % těžší a podíl deformovaných plodů klesl pod 3 %, a to dokonce i v případech, kdy bylo přítomno dostatečné množství jiných opylovačů. V případě borůvek došlo ke zvýšení výnosu až o 32 % a to v důsledku zvětšení velikosti plodů. U jablek se může průměrná hmotnost plodu zvýšit až o 20% (výhradně z důvodu lepšího opylení), zvyšuje se počet semen, a dokonce je dosaženo lepší tvarové vyrovnanosti plodů. Další výhodou je, že délka opylování může být dobře regulována, takže vysoké kvality opylení lze dosáhnout v krátké době dokonce i v letech bohatého kvetení s provedením následné probírky květů např. aplikací amonium tiosulfátu (ATS). To vede k vyšší kvalitě plodů a lepší vnitřní rovnováze ovocných stromů.

Výše uvedené výsledky nelze aplikovat všeobecně, koneckonců plodina, odrůda a pěstební podmínky hrají každá svou úlohu, mají jistý vliv a je třeba je udržovat v rovnováze. Výsledky v praxi proto možná nebudou tak dobré, ale na druhou stranu by snadno mohly být dokonce lepší nežli uvedené průměry. Je důležité znát všechny proměnné a na tom základě sestavit celkový balíček přijatých opatření. Opylení je pouze jedním, ale velmi důležitým krokem celkového procesu vedoucího k produkci vysoce kvalitních plodů.

Další výhody

Čmeláci užívaní v případě rajčat pěstovaných pod sklem zvyšují produkci o 20-45%. V případě rajčat a paprik pěstovaných ve venkovních podmínkách může nárůst produkce dosáhnout 30%. Takové výsledky platí taktéž v případě rozličných typů melounů a dýní. V tomto případě jsou plody tak vyrovnané, že mnohem více plodů může být sklizeno během jedné probírky, takže není taková potřeba následných probírek, což vede se snížení pracovních nákladů.

Tato výhoda je zjevná také u dalších kultur (ovoce). Tak jak dochází ke zlepšení vývoje plodů, snižuje se podíl deformovaných plodů, což v důsledku šetří čas při třídění. Další výhodou je snížení posklizňových ztrát v důsledku lepšího vývoje plodu (i slupka bývá pevnější).

Plodiny

Komerční opylovači mohou být nasazeni u široké škály plodin. V oblasti ovocnářství se jedná o jabloně, hrušně, jahody, třešně, višně, maliník, ostružiník, slivoně, broskvoně, nektarinky, meruňky, borůvky, černý a červený rybíz, brusinky a angrešt. V zelenářském odvětví pak u plodin jako jsou rajčata, papriky, lilek, cukety, okurky, melouny a dýně.

Včely nebo čmeláci

V přírodě se o opylování plodin stará vítr a celá škála hmyzu. Jak je zde uvedeno, včely a čmeláci mohou pozitivně ovlivnit výsledky. Oba opylovači (jak včely tak čmeláci) mohou pracovat vedle sebe a navzájem se doplňovat nebo mohou pracovat zástupně, jak je tomu i ve volné přírodě. Speciální výhodou čmeláků je fakt, že pracují i v méně příznivém počasí a mohou být použiti i v tunelových krytech a pod protikroupovými sítěmi. Další výhodou je, že pěstitel může čmeláčí úly přemísťovat sám, vyžaduje-li to dočasně nebo trvale situace. A konečně, čmeláci jsou chováni v zařízeních, jež jsou pravidelně kontrolovány veterinární službou, což značí odpovídající použitelnost a záruku kvality.

(Fruit and Veg Tech 9.4.2009, s.24,25 - Ch)

Síra poškozují užitečné organismy

K ochraně proti padlí by se měly používat systémové fungicidy, aby se zabránilo poškození užitečných organismů.

Síra se preventivně používá proti padlí u mnoha druhů zeleniny a okrasných rostlin (např. papriky, rajčata, růže, gerbery). Není však toxická pouze pro houby, ale i pro užitečné organismy. Vzhledem k tomu, že pěstitelé v minulosti aplikovali množství pouze na základě zkušeností nebo s ním mírně experimentovali, provedli nizozemští vědci z WUR Glastuinbouw pokus zaměřený na vliv síry na různé užitečné organismy.

Lišil se přitom přímý kontakt se sírou během vyprchávání a kontakt se sírou vysráženou na listech. Mezi testované živočichy patřila parazitická vosička *Encarsia formosa*, dravá bejломorka *Aphidoletes aphidimyza* a dravý roztoč *Amblyseius swirskii*. Jako nejcitlivější se ukázala vosička, která hynula již po jednodenním kontaktu se sírou na listech. Larvy bejломorky vykazovaly vyšší odolnost, avšak v noci aktivní dospělci byli v důsledku večerní aplikace silně zbrzděni v kladení vajíček. **Dravého roztoče síra příliš nepoškodila.** Pouze při trojnásobné aplikaci docházelo k zastavení kladení vajíček a k předčasnému hynutí.

Pravidelná aplikace síry se tedy při používání užitečných organismů nedoporučuje. Podle vědců by se k ochraně proti padlí měly používat systémové fungicidy.

(Agronavigátor, 5.10.2009)

Chlazené kontejnery – nové společné řešení pro MA/CA řízení atmosféry

Německá firma Cargofresh AG provozuje nové zařízení pro dopravu chlazených kontejnerů přepínatelných z režimu MA (moderovaného) do režimu CA (řízeného). Kontejnery před naloděním jsou často vybaveny technologií MA, protože je v porovnání s CA levnější. Ovšem po nalodění je režim řízení atmosféry (CA), jež zabezpečí delší udržitelnost produktů, díky centrální dodávce N₂ ekonomičtější. Tato záležitost inspirovala společnost Cargofresh navrhnout „Cargoswitch“, přepínač, který umožní používání obou režimů v jednom kontejneru. Prostřednictvím tohoto zařízení může být kontejner na zemi využívající režim úpravy atmosféry MA po nalodění jednoduše přepnut do režimu řízení atmosféry (CA). Na jeden centrální vyvíječ N₂ je možno napojit až 300 kontejnerů. Společnost Cargofresh nabízí instalaci tohoto zařízení téměř do všech typů kontejnerů.

(Fruit and Veg Tech 2/2009, s.17 - Ch)

Vývoj švestek bez pecky

Američtí vědci pracují na zastavení aktivity objeveného souboru genů způsobujících ztvrdnutí ligninu, a tím vytvoření pecky.

Výzkumníci z amerického ARS (Agricultural Research Service, Appalachian Fruit Research Station (Kearneysville, W.Va) se zaměřují na vývoj švestek bez pecky. Takové plody by byly snadněji konzumovatelné a odpadla by nutnost odpeckování při zpracování. Vycházejí z poznatků šlechtitele Luthera Burbanka (na začátku 20. stol.), který šlechtěním divoce rostoucí téměř bezpeckové švestky s velkoplodými kalifornskými odrůdami dosáhl vytvoření plodů s velmi malou peckou a s jádrem. Vědci identifikovali soubor genů, které řídí vytváření ligninu jeho

ztvrdnutí, čímž vznikne pecka. Geny, působící pouze v části tkáně, kde se vytváří pecka přestávají po ztvrdnutí působit. Vědci se snaží zastavit aktivitu genů dříve než začne proces tvrdnutí, aby pecka byla konzumovatelná. Pokud by se to podařilo, bylo by zřejmě možno aplikovat postup i na jiné peckoviny. Podrobněji je záležitost popsána v Agricultural Research (2009, č. 4).
(Agronavigátor, 23.9.2009)

Zahrádkáři: Hodně slivovice, málo calvadosu

Sezóna pálení ovoce je v plném proudu, palírny nestíhají.

S pěstiteli ovoce v Praze a okolí si letos pohrálo počasí. Mnoho druhů ovoce dozrálo až o měsíc dříve, než je obvyklé. Jiné druhy, jako například jablka, se zase neurodily skoro vůbec.

Reagovat na to musí i pěstitelské pálenice, kde si zahrádkáři i větší pěstitele pálí destiláty. Ty jedou na plné obrátky již od července, nápor na ně vrcholí právě nyní.

„V okolí Prahy se letos urodilo obrovské množství švestek, takže stíháme opravdu jen těžko. Lidi s vlastním kvasem objednávané až na březen. U švestek to nevádí, mají kvas nejodolnější. Hruškový kvas by do té doby zoctovatěl,“ říká provozní známé pěstitelské pálenice na Radlíku u Jílového u Prahy Kamil Kutina.

Jablek je jen třetina

Na druhou stranu se letos neurodila jablka, která obvykle v okolí Prahy dominují. „Letošní úrodu odhaduji na pouhou třetinu té normální,“ říká Jiří Balog, zahrádkář z Oleška. Calvadosu, který se z jablek pálí, tak bude letos málo, stejně jako moštu. „Kvůli extrémně malé úrodě jablek neprodáváme jablečný mošt k přímé spotřebě. Všechno co máme, vypálíme,“ pokračuje Kutina.

Pálení ovoce, které má tradici především na jižní Moravě, si oblíbilo již velké množství Pražanů a pěstitelů ovoce v okolí metropole. A další rychle přibývají.

Místo kompostu pálenka

„Na zahradě mám několik jabloní, hrušní, višňi a švestek. Ovoce je většinou tolik, že ho nestačíme jinak zpracovat. Dříve jsem to už ani netrhal a spadané ovoce vozil na kompost. Známy mi ale poradil a nyní si nechávám každý rok pálit asi dvacet litrů slivovice, jablečného calvadosu i hruškovice,“ vypráví Karel Dresl z Hlásné Třebáně.

To, že je u nás domácí výroba pálenky velmi oblíbená, dokazuje i to, že za ni vybral stát jenom na spotřební dani v loňském roce více než 340 milionů korun.

Jak je to s daní z páleného ovoce?

Veškerá produkce lihu je zatížena poměrně vysokou spotřební daní, která činí v současné době 265 Kč na 1 litr vyrobeného 100% lihu, to znamená 132,50 Kč z litru 50% pálenky. Pokud si však za určitých podmínek nechá pěstitel vypálit ovocný kvas v pěstitelské pálenici, odvede daň poloviční.

Odváděná daň je samozřejmě započtena v ceně za pálení a finančnímu úřadu ji platí pálenice.

Toto zvýhodnění je omezeno produkcí 60 litrů pálenky (50%) na domácnost ročně, služba je určena jen pro fyzické osoby, kvasy lze připravovat pouze z čistého ovoce bez přídavku cukru a výsledný destilát se nesmí prodávat.
(Agronavigátor, 8.10.2009)

Vliv přípravku Regalis na snížení intenzity růstu jabloní

Vliv přípravku Regalis (Prohexadione-Ca) na snížení intenzity růstu výhonů jabloní byl zjišťován u odrůd 'Rubín', 'Golden Delicious' a 'Rubinstep'. Zkoušeny byly tři různé dávky: 1,25 kg/ha (doba aplikace po opadu květů), 2,5 kg/ha (1,25 kg/ha po opadu květů a 1,25 kg/ha za jeden měsíc po prvním ošetření) a 3,75 kg/ha (1,25 kg/ha po opadu květů, 1,25 kg/ha za jeden měsíc po prvním ošetření, 1,25 kg/ha aplikován měsíc po druhém ošetření). Intenzita růstu všech odrůd byla významně snížena již po jednom ošetření přípravkem Regalis (1,25 kg/ha). Vysoká dávka (3,75 kg/ha) neměla vyšší účinek než aplikace 2,5 kg/ha. Bujně rostoucí stromy snižovaly růst více než

středně vzrůstné stromy. Výnos ovoce nebyl přípravkem Regalis ovlivněn.

Snahou pěstitelů je dosažení pravidelných výnosů s vysokou kvalitou plodů. Všechny zásahy při ošetřování sadu musí směřovat k zachování vyváženého poměru mezi vegetativním a generativním růstem tj. udržet tzv. klidný růst ovocného stromu. V případech, kdy je porušena rovnováha mezi vegetativní a generativní složkou, dochází k problémům s pravidelnou plodností a kvalitou plodů. Příčinami porušení rovnováhy mohou být chyby pěstitelů při agrotechnických zásazích v sadu (nevhodný způsob a termín řezu, chyby ve výživě stromů, nezvládnutí ochrany proti chorobám a škůdcům, nesprávně volená kombinace podnož-odrůda). Nevyvážený poměr mezi růstem a plodností může způsobit i mráz v době květu. Ovocný strom reaguje na výše uvedené skutečnosti zvýšenou intenzitou růstu a nižší produkcí plodů. Vlivem snížení průniku světla dovnitř koruny klesá vybarvení plodů a jejich celková kvalita. Pěstitel tak stojí před problémem, jak snížit intenzitu růstu a podpořit generativní složku vývoje stromu. Za tímto účelem se doporučuje celá řada opatření, jako jsou například posunutí udržovacího řezu do období vegetace, omezení dusíkaté složky výživy, kroužkování kmenů a větví, nařezávání kmenů, řez kořenů. Další možností je použití fyziologicky aktivních látek (regulátorů růstu), kterými se ošetří příliš bujně rostoucí ovocné výsadby. V minulosti (v první polovině osmdesátých let minulého století) se v našem ovocnářství využíval pro snížení růstu letorostů u jabloní přípravek Alar 85 (Zíka, 1986). Později bylo jeho používání v ovocnářství omezeno z důvodu možných zdravotních rizik a nyní je registrován pouze pro použití u okrasných rostlin. V současné době je pro snížení intenzity růstu jabloní povolen přípravek Regalis 10 WG (registrant BASF AG, Agricultural Products) s účinnou látkou Prohexadione-calcium, která inhibuje syntézu giberelinů. Podle zahraničních zkušeností se dosahuje nejvyšších účinků na snížení intenzity růstu při jeho aplikacích na počátku vegetace. Zkrácení výhonů činí až 37 % (Prive et al, 2006). Stromy, které obdržely na začátku sezóny vysokou dávku prohexadionu-ca, měly tendenci růst v pozdějším období pěstitelské sezóny bujněji (Norelli a Miller, 2004). U tohoto přípravku byla rovněž zjištěna odrůdová citlivost, neboť některé odrůdy jabloní reagovaly na ošetření silněji než jiné (Buban et al, 2003). Pozitivní výsledky byly zjištěny také při redukci růstu u hrušní. I zde byly vykázané odrůdové rozdíly (Asin et al, 2005).

V zahraničních pokusech bylo zjištěno, že vedle účinku na snížení přírůstků má přípravek i další vedlejší efekty. Bylo pozorováno, že ošetřené stromy jsou méně napadány některými chorobami, jako je strupovitost a především byl zjištěn nižší stupeň napadení spálou (*Erwinia amylovora*) (Costa et al., 2006). Přitom nebyl zjištěn žádný přímý fungicidní a baktericidní účinek samotného přípravku. Působení proti chorobám se vysvětluje ovlivněním metabolismu ošetřených rostlin a vznikem látek, které snižují možnost napadení. Snížení rizika napadení spálou je především v době šíření choroby přes výhony (sekundární infekce), v raných fázích napadení (přes květy) byl přípravek neúčinný. Bylo také zjištěno, že ošetření Regalisem zvyšuje násadu plodů a jejich vybarvení. Vlivem nižších přírůstků se zlepšuje pokryvnost listů postřikem při chemické ochraně. Přípravek není persistentní, ve stromě se inaktivuje během pár týdnů. Při použití vyšších dávek může dojít ke snížení velikosti plodů (důsledkem podpory vyšší násady) a redukci květní násady v následujícím roce po aplikaci (Greene, 2008).

Vzhledem k tomu, že s tímto přípravkem nejsou u nás větší zkušenosti, založili jsme s ním ve VŠÚO Holovousy pokusy. Cílem práce bylo zjistit možnost použití přípravku v našich podmínkách a stanovit jeho vliv na růst a plodnost stromů v produkční výsadbě.

Materiál a metody

Testování probíhalo v letech 2006 až 2008 na odrůdách 'Golden Delicious' (podnož MM 106), 'Rubinstep' (podnož J-TE-H) a 'Rubín' (podnož M 26 a M 9). Jednalo se o výsadbu volně rostoucích zákrsků (výsadba v r. 1992) na parcele v Holovousích. Pokusné varianty byly následující:

- Rg 1 – dávka přípravku 12, 5 g/10 l vody (1,25 kg/ha) v době konce opadu korunních plátků,
- Rg 2 – druhá (následná) aplikace jeden měsíc po prvním ošetření (celková dávka 2,5 kg/ha),
- Rg 3 – třetí opakovaná aplikace jeden měsíc po druhém ošetření (celková dávka 3,75 kg/ha),
- K – neošetřená kontrola.

Každá varianta byla zastoupena ve třech opakováních po dvou stromech. Postřik byl proveden zádovním elektrickým postřikovačem tak, že dávka vody činila po přepočtu přibližně 1000 litrů na jeden hektar. Na podzim byl zjištěn výnos ovoce a délka všech jednoletých přírůstků na stromě. Byly změřeny všechny výhony na stromě, které dosahovaly v době měření alespoň 5 cm. Hodnocení výsledků bylo provedeno analýzou variance.

Výsledky a diskuse

Souhrn dosažených výsledků je uveden v tabulce 1. V roce 2006 reagovala odrůda 'Golden Delicious' na ošetření přípravkem Regalis 10 WG snížením celkové délky přírůstků nejsilněji ve variantě s trojnásobnou aplikací (3 x 1,25 kg/ha). Poněkud nižší účinek byl u varianty s dvojnásobným ošetřením. Jedna aplikace snížila také celkovou délku všech přírůstků, avšak redukce růstu nebyla vůči kontrole průkazná. Průměrná délka jednoho přírůstku se snížila nejvíce při dvou a třech postřicích Regalisem. Bylo zjištěno, že již jedno ošetření se významně projeví na snížení průměrné délky jednoho letorostu. Nebyl zjištěn vliv přípravku na výnos ovoce.

Také u odrůdy 'Rubinstep' došlo po postřiku k celkovému snížení intenzity růstu letorostů. Na konci vegetace se průměrná délka výhonů ošetřených stromů zkrátila více než o polovinu v porovnání s kontrolou a celková délka všech přírůstků byla také zhruba poloviční. Nebyl průkazný rozdíl mezi zkoušenými dávkami přípravku. Jedna aplikace (1,25 kg/ha) byla postačující ke snížení růstu o 50 %. Rozdíly ve výnosu u zkoušených variant nebyly průkazné.

Reakce odrůdy 'Rubín' na ošetření Regalisem byla podobná jako u odrůd 'Golden Delicious' a 'Rubinstep'. V roce 2007 i 2008 došlo k průkaznému snížení celkové sumy jednoletých přírůstků i ke snížení průměrné délky jednoho výhonu u všech variant s přípravkem Regalis 10 WG. Následné druhé a třetí ošetření zvýšilo v roce 2008 zkrácení přírůstků v porovnání s jednou aplikací, i když rozdíly nebyly statisticky významné. Ani u této odrůdy postřik regulátorem růstu neměl vliv na výnos ovoce. Podobně referují i Mata et al. (2006), když nezjistili vliv Prohexadionu-CA na výnos a kvalitu u odrůdy 'Gala'.

Vyhodnocení vlivu Regalisu 10 WG na napadení pokusných stromů spálou nemohlo být provedeno, choroba se v hodnoceném období na pokusné parcele nevyskytovala.

Závěr

Ošetření stromů přípravkem Regalis 10 WG snižuje celkovou délku přírůstků na stromě i průměrnou délku přírůstku. Účinná je již jedna aplikace v dávce 1,25 kg/ha a to v době opadu korunních plátků. Pro zvýšení účinku je možno ošetření stejnou dávkou opakovat třetí až čtvrtý týden po první aplikaci. Třetí aplikace přípravku má na snížení intenzity růstu minimální vliv v porovnání s dvěma předchozími aplikacemi. Vyšší redukce přírůstků byla dosažena u bujně rostoucích stromů odrůd 'Rubín' a 'Rubinstep' v porovnání se slaběji vzrůstnými stromy odrůdy 'Golden Delicious'. Nebyl zjištěn vliv ošetření na výnos ovoce.

(Ing. Josef Kosina, CSc., VŠÚO Holovousy, s. r. o.)

Podzimní Flóra

V neděli, 4. října, skončil podzimní běh zahradnického veletrhu Flóra Olomouc. V pavilónu A se dobře prezentovali profesionální ovocnáři a zelináři z Čech a Moravy.

Zahrádkáři vystavovali v pavilónu G několik desítek odrůd, především jabloní. Malá expozice novějších odrůd jablek a hrušek byla k vidění též v pavilónu A. Materiál do kolekcí dodala zkušební stanice ÚKZÚZ v Želešicích, MZLU v Brno a šlechtitel a ovocnář, pan Buzrla.

Expozice školkařských výpěstků byla umístěna na tradičním místě před pavilónem A. Mimo samotnou expozici poskytoval Školkařský svaz OUČR i poradenství ve svém prodejním stánku. Před zahájením výstavy proběhlo hodnocení soutěže o nejlepší expozici, nejlepší kolekci odrůd, nejlepší školkařskou kolekci a nejlepší výpěstek.

Zápis ze soutěže o nejlepší expozici, nejlepší kolekci odrůd, nejlepší školkařskou kolekci a nejlepší výpěstek:

komise :

předsedkyně	Ing. Eva Jetmarová, CSc.
členové komise	Ing. Jaromír Čepička, CSc. Ing. Martin Ludvík Ing. Dušan Nesrsta Ing. Roman Chaloupka
tajemník komise	Mgr. Jana Nováková

Výsledky soutěže:

Soutěž o nejlepší expozici v oboru ovocnářství

1. místo: ÚSOVSKO, a. s., KLOPINA, DIVIZE OVOCNÁŘSTVÍ VELEBOŘ
2. místo: HOSPODÁŘSKÉ DRUŽSTVO URČICE, DĚTKOVICE
3. místo: AGROCHOV JEZERNICE, a. s.

Soutěž o nejlepší kolekci odrůd v oboru ovocnářství

1. místo: ZEMĚDĚLSKÉ DRUŽSTVO SENICE NA HANÉ - SADY VILÉMOV
2. místo: ŠAMPIMA – ING. JIŘÍ MAZÁNEK, ŽERNOV
3. místo: JOSEF BUZRLA - MORAVSKÝ ŽÍŽKOV

Soutěž o nejlepší školkařskou kolekci

1. místo: KOBĚLUŠ – OVOCNÉ ŠKOLKY BRUZOVICE
2. místo: UNIPLANT ŠLECHTĚNÍ OVOCNÝCH DŘEVIN, OLOMOUC – SKRBEŇ
3. místo: ARBIA, s. r. o. - ZLÍN - MALENOVICE

Soutěž o nejlepší odrůdu a výpěstek

a/ v kategorii ovoce

1. místo: JABLKO 'GALA' - POMONA TĚŠETICE, a. s.
2. místo: HRUŠKA 'DICOLOR' - PETR KAREŠ OVOCNÁŘSTVÍ OSTROMĚŘ
3. místo: JABLKO - 'RUBINOLA' - ZEMĚDĚLSKÉ DRUŽSTVO PODHRADÍ
TÝN NAD BEČVOU

b/ v kategorii školkařský výpěstek

1. místo: JABLOŇ - 'TOPAZ' - AGROGEN, spol. s r. o., ŽELEŠICE
2. místo: RYBÍZ 'BEN HOPE' - SEMPRA PRAHA, a. s.
ŠLECHTITELSKÁ STANICE VELKÉ LOSINY
3. místo: TŘEŠEŇ REGINA - ING. OLDŘICH ŠPUNDA, NÁKLO

Zvláštní ceny:

Čestné uznání - ZA ZTVÁRNĚNÍ ZAHRADNICKÉ EXPOZICE
SEMPRA PRAHA, a. s.

(Flóra)

Minoritní registrace

V předchozích číslech Zpravodaje jsme pravidelně informovali o nově povolených přípravcích, o jejichž rozšířenou registraci žádala Ovocnářská unie ČR. Proces registrace pod naší hlavičkou pokračoval a tabulka nově povolených přípravků se rozrostla o Sulikol a Sulku.

Kompletní přehled zatím povolených rozšířených registrací

DATUM Platnosti rozhodnutí	PŘÍPRAVEK	OBLAST ROZŠÍŘENÉHO POUŽITÍ
15.9.09	<u>SULIKOL 750 SC</u>	peckoviny – hálčivec višňový (Aculus fockeui)
15.9.09	<u>SULKA</u>	peckoviny – hálčivec višňový (Aculus fockeui); rybíz, angrešt - hnědé padlí
1.8.09	<u>ROUNDUP RAPID</u>	broskvoň
15.7.09	<u>TREBON 10 F</u>	jabloň
1.7.09	<u>MOSPILAN 20 SP</u>	peckoviny, třešeň, višně, slivoň
1.7.09	<u>VERTIMEC 1,8 EC</u>	hrušeň, jahodník
29.4.09	<u>RELDAN 40 EC</u>	jádroviny, peckoviny
25.3.09	<u>ALIETTE 80 WG</u>	jádroviny
25.3.09	<u>TELDOR 500 SC</u>	broskvoň
25.3.09	<u>TOLUREX 500 SC</u>	ovocné školky
25.3.09	<u>GOLTIX TOP</u>	ovocné školky
25.3.09	<u>DURSBAN 10 G</u>	ovocné stromy !! NENÍ POVOLEN V IP !!
25.3.09	<u>AFALON 45 SC</u>	mladé výsadby, ovocné školky
15.2.09	<u>EKOL</u>	přezimující škůdci (v souladu s registrací Reldanu !)
12.12.07	<u>MORSUVIN</u>	ovocné dřeviny

Podrobnosti o všech povolených přípravcích a jejich indikacích jsou na webových stránkách Ovocnářské unie ČR: <http://www.ovocnarska-unie.cz/minority.php>

Jednání a administrace dalších přípravků pokračuje. Aktuálně jsou v řízení pro rozšíření přípravky: Sanmite, Delan a Kumulus.

Společenská rubrika

Rozloučení s Ing. Stanislavem Věcovským

V polovině září uzavřel svou dlouhou životní cestu nestor českého zemědělství a ovocnářství, Ing. Stanislav Věcovský (1911-2009).

Dovolte, abychom v několika větách připomenuli pana „Radu“ Věcovského i těm z Vás, kdo neměl příležitost se s ním seznámit během jeho aktivního života.

Stanislav Věcovský se narodil v rodině gymnasiálního profesora dějepisu. Rodina měla blízký vztah s lidmi z okruhu presidenta Masaryka, zejména se S. G. Jarkovským, jež působil ve funkci presidentova majordoma.

Po absolvování ovocnicko-vinařské školy na Mělníku vystudoval v Praze vysoké učení zemědělského zaměření a taktéž absolvoval několik semestrů lékařské fakulty. Za první republiky se podílel na správě státních statků na jižní Moravě a ve východních Čechách. Posléze se věnoval výuce na zemědělských školách. Po druhé světové válce nastoupil na Ministerstvo zemědělství, kde působil ve funkci ministerského Rady. V rámci „očistných“ akcí 50. let byl nucen tuto funkci opustit a nějakou dobu pracoval v dělnické profesi mimo obor. Poté se dostává do Pražských vinařských závodů, odkud přestupuje na zkušební stanici ÚKZÚZ v Dobřichovicích (zkoušení odrůd ovocných druhů). V roce 1962 je vybrán na místo vedoucího pro nově zamýšlené oddělení ovocných druhů a révy vinné (ÚKZÚZ). Toto oddělení nebylo nakonec zřízeno a tak se stává vedoucím oddělení sadby v rámci odboru osiv a sadby, odkud počátkem 70.let odchází do penze.

Prakticky po celý život se kromě ovocnictví věnoval aktivně historii, působil v několika historických kroužcích a mimo jiné aktivity byl též dlouholetým členem Cechu českých vinařů.

Poradenství

Pro ovocnářské podniky v oblasti dotací, integrované produkce, cross-compliance, přímých plateb, společné organizace trhu s ovocem a dalších problematik Vám poskytnou s podporou Ministerstva zemědělství ČR v rámci projektu "Vstupní konzultace" mailem, telefonem nebo osobně na našem pracovišti tito poradci:

Ing. Martin LUDVÍK	603 227 889	unie@vol.cz
Ing. Miroslav LÁNSKÝ	737 630 329	lansky@vsuo.cz
Ing. Zdeňka KLEMŠOVÁ	733 191 557	klemsova.zdenka@seznam.cz
Ing. Václav KOBĚLUŠ	604 915 360	v.kobelus@seznam.cz
Ing. Roman CHALOUPKA	734 443 166	oucr@seznam.cz

Poskytování poradenství se týká malých a středních podniků.

Neváhejte nás kontaktovat, poradenství je Z D A R M A !

Poradenství je určeno výhradně pro členy Ovocnářské unie ČR !

Ceny

Ceny ovoce v 39. až 41. kalendářním týdnu 2009

Ovoce	Ceny		
	Pěstitelské	Spotřebitelské	
JABLKA tuzemská			
Bohemia	V	10 -14	
	I.	6 - 12	22
Golden Del.	V	6,50 – 15	
	I.	5,50 - 12	17,90 – 25,90
Gala	V	7,50 – 15	
	I.	5 – 12	13,90 – 24,90
Gloster	I.	8 – 10	
Rubín	V	7,50 – 16	
	I.	5 - 12	14,90 – 27,90
Jonagold	I.	8 - 10	18,90 – 20
Rubinola	V	11 – 14	
	I.	7 – 10	
Spartan	V	8 – 12	
	I.	6 – 10	9,90 – 14,90
Šampion	V	7,50 – 12	
	I.	5 - 10	16,90
JABLKA dovoz			
Golden Del.			24,90 – 29,90
Granny Smith			24,90 – 39,90
Gala			19,90 – 29,90
Gloster			19,90
Jonagold			18,90 – 24,90
Fuji			26,90 – 25,90
HRUŠKY dovoz			34,90 – 36,90
tuzemské		8 - 15	15,90 – 30
BLUMY			32,90 – 39,90
POMERANČE			21,90 – 32,90
MANDARINKY			20 – 39,90
CITRONY			29,90 – 45,00
BANÁNY			19,90 – 29,90
GRAPEFUIITE bílé			26,90 – 39,90
červené			26,90 – 39,90
VINNÉ HROZNY bílé			24,90 – 52,90
červené			25,00 – 59,90

JAHODY tuzemské		39,90/250g
dovoz		100,00
KIWI Kč/ks		3 – 6,90
ŠVESTKY tuz.	6 - 10	15,90 – 20
dovoz		34,90
BROSKVE		25 – 34,90

(-IŠ-)

Akce 2009

Rostlinolékařské dny

Česká společnost rostlinolékařská ve spolupráci s MZe a SRS pořádá 4. a 5. listopadu 2009 XII. "Rostlinolékařské dny". Letošním ústředním tématem je "Rostlinolékařská péče - faktor stabilizace výnosu a kvality zemědělských plodin".

Místem konání konference jsou Pardubice. Další podrobnosti a celý program naleznete na www.rostlinolekari.cz

Agritechnica

Největší celosvětová výstava zemědělské techniky, Agritechnica, se koná ve dnech 10 – 14. listopadu v německém Hannoveru.

V 18-ti výstavních halách rozkládajících se na více než 32 ha bude vystavovat na 2.000 vystavovatelů. Více na www.agritechnica.com

Seminář pro pěstitele ovoce

Dne 19.listopadu 2009 pořádá Školkařský svaz OUČR v Hradci Králové (Aldis) tradiční podzimní seminář pro pěstitele ovoce. Program bude zveřejněn na webových stránkách OUČR.